

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
M.A.C. Potze
telefoon 038 499 75 66
MAC.Potze@overijssel.nl

Provinciale Staten van Overijssel

Onderwerp: reactie op rapport provinciale rekenkamers "Energie in transitie – Een vergelijkend onderzoek naar de inzet van de provincies in de energietransitie"

Datum
29.01.2019
Kenmerk
2019/0017578
Pagina
1

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
 ter informatie
 anders, en wel:

Bijlagen
1

Inleiding

De vijf provinciale rekenkamers hebben samengewerkt om een vergelijking te maken van de aanpak van de energietransitie door de verschillende provincies. Doelstelling van het onderzoek is Provinciale Staten van de twaalf provincies inzicht te bieden in de stand van zaken van de energietransitie en de mogelijkheid te bieden om van elkaar te leren.

Resultaat van het onderzoek is het rapport "Energie in transitie – Een vergelijkend onderzoek naar de inzet van de provincies in de energietransitie". U ontving dit rapport op 11 december 2018 (kenmerk PS/2018/983).

Het rapport bevat geen conclusies maar uitsluitend aanbevelingen.

Aanbevelingen aan Gedeputeerde Staten als het gaat om eenduidigheid in termen, tussendoelen en rekenwijzen, zodat in de toekomst de inzet van provincies en de resultaten daarvan nog beter in kaart kunnen worden gebracht. Aanbevelingen aan Provinciale Staten, gericht op de rol die Provinciale Staten hebben bij een thema waarbij de provincie samen met andere partijen een ambitie nastreeft.

Met deze brief reageren wij op de aanbevelingen.

De aanbevelingen sluiten goed aan bij de bestaande praktijk in het programma Nieuwe Energie Overijssel, waarin wij sinds 2016 samenwerken met maatschappelijke organisaties. Daarmee onderscheiden wij ons – net als twee andere provincies – en voldoen reeds aan de aanbevelingen (1a en 1b) die de rekenkamers daarover formuleren.

Bij de ontwikkeling en uitvoering van het programma hebben wij ECN een ex-ante doorrekening laten maken van de verwachte effecten van het maatregelenpakket, zoals wij dat in het Statenvoorstel PS/2016/1064 aan u hebben voorgelegd. In het programma is een concreet korte termijn doel van 20% hernieuwbare energie geformuleerd, met een uitsplitsing naar de geraamde daling van het energieverbruik en de uitbreiding van hernieuwbare opwekking. Met

een uitsplitsing naar de energiebron: zonne-energie, windenergie, bio-energie, bodemenergie en waterenergie. Verder is voorzien in een adaptieve en voortschrijdende jaarlijkse programmering, zodat wij als college goed kunnen inspelen op ontwikkelingen in de markt, zoals innovatie, en op de snel veranderende omgeving die de nationale en Europese overheid biedt. Dit alles in een mondiale context, zoals het Verdrag van Parijs.

Verder onderscheiden we ons – zoals de rekenkamers ook memoreren – door geregelde tussenevaluaties, die college en Staten de mogelijkheid bieden tijdens de looptijd van het programma bij te sturen.

In juni 2018 hebben we u van een uitgebreide voortgangsrapportage voorzien over de realisatie van projecten, met een doorkijk naar de komende jaren.

Eind 2019 wordt u een tussenevaluatie aangeboden. Dit voorjaar informeren wij u over de opzet van die evaluatie, die zowel de doelrealisatie als de samenwerkingsvorm zal omvatten.

Al met al betekent dit dat vrijwel alle aanbevelingen van de rekenkamers al onderdeel zijn van de sinds 2016 gehanteerde aanpak in Overijssel. De ingezette lijn zullen wij ook doortrekken in de volgende fase bij de totstandkoming van de Regionale Energiestrategieën.

De aanbevelingen zijn voor ons dus geen aanleiding tot grote aanpassingen of extra activiteiten, behoudens enkele uitzonderingen (bijv. 7a en 7b). Zie daarvoor onze reactie per aanbeveling in de bijlage bij deze brief. De aanbevelingen die betrekking hebben op afspraken die in interprovinciaal verband kunnen worden gemaakt, agenderen wij bij het IPO.

Datum

29.01.2019

Kenmerk

2019/0017578

Pagina

2

Wij zullen aanvullend op de aanbevelingen van de rekenkamers voortdurend alert zijn op verdere verbetering van het programma Nieuwe Energie Overijssel. We denken dan met name aan de samenwerking met partners, zoals de gemeenten in Overijssel, waarbij wij er op uit zijn dat maatregelen inwoners en bedrijven een concreet handelingsperspectief bieden. Intensieve samenwerking tussen alle betrokkenen zien wij als de essentie voor de energietransitie in Overijssel.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter

secretaris

Bijlage
bij brief van 29 januari 2019 aan Provinciale Staten van Overijssel
over het rapport van de provinciale rekenkamers 'Energie in transitie'
reactie op de aanbevelingen

Aanbevelingen aan PS

1. *Toekomstige energieprogramma's zullen nog meer een gezamenlijk programma met andere partijen worden dan nu het geval is. Dit heeft gevolgen voor de rol van PS. Daarom geven we PS de volgende aanbevelingen mee:*
  - a. *Geef invulling aan uw kaderstellende rol door ambities te formuleren voor zowel korte als lange termijn, met ruimte voor de inbreng van partners in het totstandkomingsproces van deze ambities.*
  - b. *Geef ruimte aan partners in het netwerk voor de uitvoering; als gevolg van de dynamiek zijn niet alle opties/mogelijkheden op voorhand te voorspellen.*
  - c. *Verzeker u, naast de verantwoordingsinformatie die u van GS ontvangt, via procesinformatie dat het proces goed verloopt.*
  - d. *Pak uw rol als ambassadeur door betrokken te zijn in het gezamenlijke proces.*

In onze waarneming sluit onze praktijk – met werkbezoeken, benen-op-tafel sessies en informatiebijeenkomsten – al aan bij deze aanbevelingen, waarbij wij u tevens zicht geven op de uitvoering en de voortgang van het programma.

Aanbevelingen aan GS

2. *Bepaal de weg richting einddoel en stel tussendoelen op. Dat zorgt ervoor dat de opgave concreet en behapbaar wordt.*

Als college geven wij met een tussendoel voor 2023 al invulling aan deze aanbeveling. In het ontwerp Klimaatakkoord zijn CO₂-reductieopgaven voor vijf sectoren geformuleerd. In de toekomst zou u ook een ambitie voor CO₂-reductie kunnen bepalen, met name voor de twee sectoren waarvoor wij een regionale opgave verwachten: hernieuwbare elektriciteit op land en een aardgasvrije gebouwde omgeving.

3. *Reken door wat het ingezette instrumentarium oplevert aan energiebesparing, productie van hernieuwbare energie en CO₂-reductie en/of betrek expert judgement bij aanvang van het (nieuwe) energietransitieprogramma.*

Wij onderschrijven deze aanbeveling en zullen bij de bijstelling van het programma Nieuwe Energie Overijssel en de daarop uit te voeren tussenevaluatie in 2019 concreet uitvoering geven aan deze aanbeveling. Wij merken daarbij op dat niet voor elk afzonderlijk instrument de directe bijdrage aan het doel te bepalen is. Over de voortgang van de projecten voor duurzame opwekking uit zon-, wind-, bio- en bodemenergie rapporteren wij u jaarlijks. Dat geldt ook voor het totale energiegebruik en het percentage hernieuwbare energie en de CO₂-emissie.

4. *Stuur zowel op provinciaal niveau als voor de regio's in de Regionale Energiestrategieën aan op:*
  - a. *het zoveel mogelijk hanteren van dezelfde terminologie als het gaat om het formuleren van de ambities ten aanzien van energietransitie.*
Aansluitend bij Europese en landelijke afspraken gaat het om:
    - *opwekking hernieuwbare energie (in PJ en als % van het finale gebruik);*
    - *energiebesparing (in PJ en als % van het finale gebruik);*
    - *CO₂-reductie (in tonnen).*
  - b. *het gebruik van vergelijkbare eenheden en referentie jaren in de te formuleren ambities;*
  - c. *gelijke ijkmomenten in de periode tussen 2020 en 2050, bijvoorbeeld elke 5 jaar;*
  - d. *pak dit zoveel mogelijk in IPO-verband op.*

Datum
29.01.2019
Kenmerk
2019/0017578

Pagina
3

In de vormgeving van het proces voor de totstandkoming van de twee Regionale Energiestrategieën geven wij zo goed mogelijk invulling aan deze aanbeveling. In IPO-verband zullen wij overleg plegen hoe wij dit in het Nationaal Programma in alle RESsen vergelijkbaar zullen hanteren, zoals we dat ook bij andere aanbevelingen over samenwerking binnen het IPO zullen doen.

Aanbevelingen aan GS

5. *Maak gebruik van de landelijke Klimaatmonitor voor het in beeld brengen van effecten en voorzie PS daarnaast van informatie waaruit de inzet van de provincie en de resultaten daarvan blijkt.*

In de huidige monitoring maken wij al gebruik van de landelijke Klimaatmonitor die we aanvullen met gebiedsspecifieke informatie en bewerkingen van CBS-gegevens, zodat we een zo goed mogelijk beeld kunnen geven van de Overijsselse situatie. In het jaarverslag en de voortgangsrapportage over het programma Nieuwe Energie Overijssel geven wij aanvullende informatie over realisatie van de provinciale activiteiten.

6. *Sluit met de indicator CO₂-uitstoot zoals opgenomen op waarstaatjeprovincie.nl (en de landelijke Klimaatmonitor) aan op de in het BBV opgenomen indicatoren.*

Wij hebben deze aansluiting reeds gemaakt.

7. *Stel via het IPO aan BZK voor om twee indicatoren toe te voegen aan de indicatoren die alle provincies gebruiken voor het thema energietransitie, te weten:*

- a. *omvang van finale energiegebruik in TJ en als percentage ten opzichte van het energiegebruik in 1990;*
- b. *omvang van hernieuwbare energie als percentage van het finale energiegebruik.*

Wij zullen deze aanbeveling in IPO-verband aan de orde stellen. Mogelijk zijn niet alle gegevens over het energiegebruik sinds 1990 voor handen en kent het werken met finaal eindgebruik te veel complicaties.

Aanbeveling aan GS

8. *Maak interprovinciaal afspraken over het labelen van middelen voor energietransitie, zodat inzichtelijk kan worden gemaakt welke financiële impuls provincies geven aan de energietransitie.*

Wij zullen dit binnen het IPO aan de orde stellen, in de wetenschap dat niet elk budget dat bijdraagt aan de energietransitie afzonderlijk zichtbaar te maken is. Wij zijn voorstander van integratie van opgaven en programma's zodat ze voor de doelgroepen (MKB, woningeigenaren) hanteerbaar zijn. Gedetailleerde opsplitsing van de budgetten vermindert dan de uitvoerbaarheid en dus het resultaat.

Aanbeveling aan GS

9. *Zet in op een gezamenlijke leeragenda door middel van interprovinciale evaluaties van instrumenten. Zo ontstaat inzicht in de faal- en succesfactoren van provinciale instrumenten voor de energietransitie.*

Wij zien de samenwerking tussen provincies, maar zeker ook met de mede-overheden, zich verder ontwikkelen binnen het IPO, het Nationaal Programma RES en de verschillende leerprogramma's en kenniscentra die in het ontwerp-Klimaatakkoord benoemd zijn.

Aanbeveling aan PS

10. *Verzoek GS om u over 1 jaar te informeren over de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen uit dit rapport.*

Wij zullen u in het jaarverslag (P&C-cyclus) informeren over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen.

Datum
29.01.2019
Kenmerk
2019/0017578
Pagina
4